

VIII YAZI

Milli mətbuatımızın 150 illik yubileyi günlərində bir əsre yaxın, yeni 97 il ölkəmizə jurnalist kadrları hazırlayan, bununla da qoca-man mətbuatımızın-səlefimizin bütün dövrlərində ardıcılı-xələfi missiyasını həyata keçirən Bakı Dövlət Universitetindən səhəbet açmamaq günah olar. Çünkü BDU-nun jurnalistika fakültəsi həqiqətən də 150-nin 97-sinin hər anında səlefimizin xələfi ola bilib. Bunu həm fakültənin dəyərli müəllimlərinin, həm də onların yetişdirdiyi minlərlə jurnalistin ötən illərdə mətbuatımıza verdiyi töhfələrdə aydın şəkildə görmək olur. Mətbu tariximizi yaşıdan, dünəndən bu günə gəlməsi yoluna meşəl tutan tövsiyələr...

Həsən bəy Zərdabinin sinesini odun-alovun qarşısına verib həyatını təhlükə ilə üzüzə qoyaraq, təhdidlərlə üzləşərək yaratdığı "Əkinçi"nin Azərbaycanın ilk mətbu orqanın dayanıqlı olması, daha sonra isə şaxələnməsi üçün peşəkar kadrlara ehtiyac olacaqdı. Böyük məktəb olan səlefimizin Nəcəf bəy Vəzirov, Mirzə Fətəli Axundov, Seyid Əzim Şirvani, Əsgər ağa Gorani, Əhsənül-Qəvaid (Hacı Məmmədsadıq), Ələkbər Heydəri və digər əməkdaşları, eləcə də mətbu orqanla kənardan əməkdaşlıq edən onlarla jurnalistləri estafeti bir gün Əlimerdan bəy Topçubaşova, Əli bəy Hüseynzadəyə, Məhəmməd ağa Şahtaxtinskiyə, Cəlil Məmmədquluzadəyə, Mirzə Ələkbər Sabirə, Abbas Səhhətə, Əomer Faiq Nəmənzadəyə, Hüseyn Cavidə, Məmməd Səid Ordubadiyə, Əliquluz Qəmkü-sara, Əli Nəzmiyə, Üzeyir bəy Hacıbəyova, Əomer Faiq Nəmənzadəyə və adlarını çəkmədiyimiz müxtəlif dövrlərin mətbu orqanlarının qələm sahiblərinə verdiyi kimi, sonralar da mətbuat tarixində iz salanlar olmalı idi ki, onlara səlefimizin xələfləri deyə bilek.

Jurnalistika fakültəsi: ilk olaraq Azərbaycanda

Təbii ki, Bakı Dövlət Universitetinin peşəkar kadr hazırlığı sisteminde jurnalistika təhsilinin öz tarixi yeri və mövqeyi var. Keçmiş SSRİ-nin universitetləri arasında ali jurnalistika təhsilinin əsası ilk olaraq 1928-ci ildə mehz Azərbaycan Dövlət Universitetində (BDU-da) qoyulmuşdur. Bu vaxtadək jurnalistika təhsili iki məktəbde həyata keçirilirdi: Moskva Jurnalist İstitutu və Leningrad Mətbuat Texnikumunda. Bu barədə məlumatı həmin dövrə Jurnalizm kafedrası tələbəlerinin mətbuat orqanı sayılan "Student-jurnalist" qəzeti tələbə Hadi Mirzəzadənin müsahibə alıldığı kafedra müdürü S. Sredinski məlumat vermişdi.

Müyyəyən fasilədən sonra isə 1945-ci ildən Filologiya fakültəsinin nəzdində yaradılan jurnalistika şöbəsi 25 il bir kafedra - Jurnalistikanın nəzəriyyəsi və təcrübəsi kafedrası ilə təmsil olunmuşdur. Kafedranın ilk müdürü təcrübəli qəzet işçisi, tanınmış dövlət və ictimai xadim Həsən Şahgəldiyev olmuşdur. Onunla birlikdə milli jurnalist kadrlarının hazırlığı işinə o dövrün görkəmli mətbuat işçiləri - İsrafil Nəzərov, Nəsir İmanquliyev, Qılıman Musayev (İlkin), Rza Quliyev, Cümşüd Əzimov da qoşulmuşlar. Akademik Məmməd Arif Dadaşzadə, Mir Cəlal, Əli Sultanlı, Feyzulla Qasimzadə, Muxtar Hüseynzadə, Məmmədhüseyn Təhmasib, Hidayət Əfəndiyev, Məmməd Qaziyev gələcək jurnalistlərin ilk müəllimləri olmuşlar. 1950-ci ildə şöbənin birinci buraxılışı olmuşdur. İlk məzunlardan professor Şirməmməd Hüseynov, publisist Cavad Cavadlı, Saleh Tahirov hər zaman fəal yaradıcı həyat tərzi ilə seçilmişlər.

1969-cu ildə Jurnalistika şöbəsi fakültəyə çevrilmişdir. Onun ilk dekanı professor Nüreddin Babayev (1969-1970) olmuşdur. Sonrakı illərdə professor Şirməmməd Hüseynov (1970-1976), dosent Seyfulla Əliyev (1976-1979), professor Tofiq Rüstəmov (1979-1988), dosent Nəriman Zeynalov (1989), dosent Akif Rüstəmov (1989-1999), professor Yalçın Əlizadə (1999-2012), professor Şamil Vəliyev (2012-2016), professor Cahangir Məmmədli (2016-2017) dekan vəzifəsində çalışmışlar. 2017-ci ildən isə filologiya üzrə

Milli Mətbuat 150:

BDU-jurnalistika fakültəsi səlefimizin xələfi kimi

elmlər doktoru, dosent Vüqar Zifəroğlu fakültənin dekanıdır.

Bu günə qədər fakültə 4 minden artıq məzuna diplom verib. Yüksək ixtisaslı milli kadrlar hazırlığında Nəsir İmanquliyev, Nüreddin Babayev, Şirməmməd Hüseynov, Qulu Xəlilov, Famil Mehdi, Tofiq Rüstəmov, Nəsir Əhməddi, Əliş Nəbili və digər alim-pedaqoqların böyük xidmətləri olub. Təhsil bakalavr və magistratura pillələri üzrə Azərbaycan (əyani və qiyabi), rus (əyani) və ingilis (əyani) dillərində aparılır. Fakültədə tədris, elmi-metodik mərkəz kimi 4 kafedra, 2 studiya, 1 elmi tədqiqat laboratoriyası fəaliyyət göstərir: Jurnalistikanın nəzəriyyəsi və təcrübəsi, Mətbuat tarixi və ideoloji iş metodları, Televiziya və radio jurnalistikası, Beynəlxalq jurnalistika kafedraları, Tədris tele-radio studiyası, "internet" mərkəzi, Jurnalistika elmi-tədqiqat laboratoriyası.

Jurnalistika fakültəsi beynəlxalq əlaqələr sahəsində də öz ənənələrini formalasdırılmışdır. Həmin əlaqələrin əsası ötən əsrin 50-ci illərində Moskva Dövlət Universitetinin (MDU) Jurnalistika fakültəsi ilə qoyulmuşdur. Azərbaycanda jurnalistika üzrə ilk namizədlilik dissertasiyasını Mətbuat tarixi kafedrasının professoru Şirməmməd Hüseynov MDU-da müdafiə etmişdir. Sonrakı onilliklərdə MDU-nun Jurnalistika fakültəsi ilə elmi və yaradıcılıq əlaqələri daha da intensiv xarakter almış və həmin əlaqələr bu gün də davam edir. Əvvəlki illərdə Beynəlxalq Jurnalistlər İttifaqı Konfederasiyasının xətti ilə hər il fakültənin bir tələbəsi təhsilini MDU-nun Jurnalistika fakültəsində davam etdirib. ABŞ-nın Indiana və Kolorado universitetləri, Fransanın Lil Jurnalistika Məktəbi, Türkiyə, Macaristan, Polşa və Gürcüstanın jurnalistika qurumları və təhsil müəssisələri ilə elmi və yaradıcılıq əlaqələri inkişaf etdirilir. Son üç ildə fakültənin 6 müəllimi xarici ölkələrdə (ABŞ, Fransa, Türkiyə, Macaristan, Polşa) elmi ezamiyatda olmuşlar.

Həm müəllim, həm jurnalist, həm ədib, həm dərslik müəllifi

BDU-nun jurnalistika fakültəsinin müəllimləri ölkənin ən nüfuzlu jurnalistləri, siyasetçiləri, ədibləri olmaqla yanaşı, həm də bu təhsil ocağında yetişən minlərlə tələbənin əlinə alıb jurnalistikanın sırrını öyrəndiyi kitabların müəllifləridir. Beləliklə, jurnalistika fakültəsinin müəllimləri milli mətbuatımıza ikiqat əmək və zəhmət vermiş dəyərləri insanlardır. Həm jurnalist kimi fəaliyyət göstərmək, həm jurnalistlərin yetişməsində müəllim kimi iştirak etmək, həm də jurnalistikanın ayrı-ayrı dövrlərdə inkişafına stimul verən ideyalarla zəngin, onun nəzəriyyəsindən, təcrubi tərəfərindən bəhs olunan kitabların müəllifi olmaq

çağdaş mətbuatə böyük xidmetdir. Böyük bir jurnalist nəslə elm xadimi və ictimai xadim olmuş, 1990-ci ildə Azərbaycan SSR Əməkdar jurnalisti, 1976-ci ildə Azərbaycan SSR Əməkdar mədəniyyət işçisi fəxri adına layiq görürlən, Azərbaycan mətbuatında özüne-məxsus izlər salmış və yaddımıza eş mətbuat adamı kimi həkk olunan Nəsir İmanquliyevin 1966-ci ildə nəşr olunan "Jurnalistika məsələləri" kitabından dərs almışdır.

Bakı Dövlət Universitetinin mətbuat tarixi və ideoloji iş metodları kafedrasının professoru olmuş Azərbaycanın görkəmli alim və mətbuat tədqiqatçısı, Ali Media Mükafatı laureati, ayrı-ayrı vaxtlarda "Nizami təqaüd", "Qızıl qələm" mükafatı, "Əməkdar jurnalist" fəxri adı, Zərdabi adına mükafat, Yusif Məmmədəliyev adına mükafat, Məhəmməd Əmin Rəsulzadə adına mükafat alan və "Şərəf" ordenine layiq görürlən Şirməmməd Hüseynovun "Məhəmməd Əmin Rəsulzadə əsərləri" beşcildiliyi, "Azərbaycan legionerləri", "Milli haqq və ədalət axtarışında", "Mənəvi irsimiz və gerçəklilik", "Azərbaycan dilində ilk bolşevik əşrərləri" adlı kitabları, sözün həqiqi mənasında, dövrün peşəkar, tədqiqata meylli, araşdırmaçı jurnalistlərin yetişməsinə yol açan dəyərlə əsərlərdir.

Bakı Dövlət Universitetinin Beynəlxalq jurnalistika kafedrasının professoru, Azərbaycan Yaziçıları Birliyi, Azərbaycan Jurnalistlər Birliyi və Azərbaycan Mətbuat Şurasının üzvü olmuş, Azərbaycan Respublikasının əməkdar jurnalisti, filologiya elmləri doktoru Nəsir Əhməddinliyin "Jurnalistin vizual nitq mədəniyyəti", "Azərbaycan Beynəlxalq Radiosunun Yaxın və Orta Şərqi ölkələrinə yayımı: tarix, təcrübə, nəzəriyyə", "Kütləvi informasiya vasitələri xaricə siyasi təbliğat sisteminde", "Jurnalistin nitq mədəniyyəti", "Jurnalistika" ixtisası üzrə buraxılış işinin yazılması, tərtibi və müdafiəsi", "Jurnalistin nitq mədəniyyətinin əsasları", "Azərbaycan Beynəlxalq Radiosu: tarix və müasirlik" adlı kitabları ötən illərdə mətbuatın inkişafına öz töhfələrini verib.

1999-2012-ci illər Bakı Dövlət Universitetinin jurnalistika fakültəsinin dekanı olmuş, 1966-ci ildə "Qızıl qələm" mükafatı laureati, 1989-cu ildə əməkdar jurnalist fəxri adına, 2019-cu ildə Bakı Dövlət Universitetinin 100 illiyi münasibətə və Azərbaycanda təhsilin və elmin inkişafındakı xidmətlərinə görə 3-cü dərəcəli "Əmək" ordeni ilə təltif olunan, 2000-ci ildə "Tərəqqi" medalına layiq görürlən professor Yalçın Əlizadənin "Radiojurnalistikanın əsasları", professor Qulu Məhərrəmli ilə həmmüəllif olduğu "Azərbaycan efiri-tarix və müasirlik", bakalavr hazırlığı üçün "Ədəbi redakte" fənn programı, "Radio jurnalistikası: teməl biliklər" adlı kitabları mətbu orqanlarla yanaşı, radio və televiziya üçün peşəkar jurnalistlərin hazırlanmasına mühüm rol oynayan sanballı əsərlərdir.

Azərbaycanın tanınmış jurnalisti, filologi-

ya elmləri doktoru, professor, Jurnalistikanın nəzəriyyəsi və təcrübəsi kafedrasının müdürü Cahangir Məmmədlinin 500-dən çox elmi, publisistik yazıları dərc olunub. Ədəbi təqnidə və jurnalistikaya dair 7 kitabın müəllifidir.

2004-cü ildə Bakı Dövlət Universitetində "İlin müəllimi" nominasiyasının qalibi, jurnalistika sahəsində bir neçə nüfuzlu mükafatın sahibi olan, Prezident təqaüdçüsü Cahangir müəllimin "Jurnalistikaya giriş", "Müasir jurnalistika", "Jurnalistikanın müasir inkişaf meyilleri", "Jurnalistikanın nəzəriyyəsi və təcrübəsi", "Jurnalistikanın nəzəriyyəsi və təcrübəsi" adlı dərslik və kitabları minlərlə jurnalistin yetişməsinə, jurnalistikanın sirlərini mənimseməsinə xidmet edib. Unudulmaz Qulu Xəlilovun və Famil Mehdiyin ədəbi nümunələrini oxuyan, məlumatı olan onlarla azərbaycanlı gənc məhz jurnalist olmaq, bu dəyərlə müəllimlərdən dərs almaq istəyib. Belə də olub. Azərbaycanın ən ucqar rayonlarından beşə Qulu Xəlilov və Famil Mehdi yaradıcılığının işığında özünü tapan yüzlərlə gənc ələ onların əsərləri və jurnalistika dərsləri sayəsində görkəmli publisistlər ola bilərlər.

Hazırda Bakı Dövlət Universitetinin Jurnalistika fakültəsinin dekanı, MEDİA-nın Müşahid Şurasının üzvü, filologiya elmləri doktoru Vüqar Zifəroğlunun tədqiqat sahəsi "Beynəlxalq jurnalistikada inhisarlaşma problemi və media korporasiyalar", "Azərbaycan kütüvi informasiya vasitələrinin qlobal informasiya mekanına integrasiyası", "İnformasiya təhlükəsizliyi müasir dövrün əsas problemləri kimi", "Azərbaycan və KİV-ə qarşı informasiya müharibəsi" kimi aktual məsələləri özündə birləşdirir.

Her birimizin mediada analitik və araşdırma məqalələri ilə tanışlığımız Vüqar Zifəroğlu ixtisasla bağlı 36 elmi məqalənin, 3 metodiki göstəricinin və dörd tədris programı, eləcə də "Beynəlxalq jurnalistikada etik normalar və Azərbaycan mətbuatı" və "Media imperiyası" adlı monoqrafiyaların müəllifidir. Bütün bu əsərlər jurnalistikanın müasir dövrünü özündə ehtiva etmək yanaşı, çağdaş dövər jurnalistlərin bilinməli, öyrənməli olduğu məsələləri özündə birləşdirir.

Onun unudulmaz müəllim və ustad jurnalist Nəsir İmanquliyevin 100 illik yubileyinə həsr edilmiş bibliografiyasının həmtərtibçisi olması isə səlefin xələfi olması, böyük sayıçı hissindən qaynaqlanır ki, müasir jurnalistlərin bunu olduğu kimi dərk etməyə böyük ehtiyacı var. O mənada ki, zaman-zaman onlarda səleflərinin xələfi ola bilsinlər. Jurnalistika fakültəsinin dünənki və bugünkü müəllimlərinin hər biri haqqında belə məlumat toplayıb təqdim etmək olar. Lakin bir qəzet yazısına bunları siğışdırmaq mümkün deyil. Odur ki, onların bir neçəsinin 150 illik mətbuat tarixinə verdiyi dəyərlərdən səhəbet açmaqla, ümumiyyədə əsərə yaxın fəaliyyəti olan jurnalistika fakültəsinin səlefimizin xələfi mənzərəsini yaratmaq istədim.

Səlefin xələfi olmaq dəyəri

Əlbəttə, bir xalq o zaman xalq kimi tarixdə yaşayır ki, keçmişini, dəyərlərini unutmur, yaddan çıxarmır. Bu, milli-mənəvi, ailə dəyərləri kimi, bütün dəyərlərə, eləcə də haqqında səhəbet açığımız mətbu dəyərlərə də aiddir. O mətbu dəyər ki, 150 yaşlı qocamandır. Və bizim səlefimizdir. Belə isə vəzifəmiz xələfi olaraq onu yaşatmaq, arxivləşdirmək, yad ənsürərdən, yanaşmalarдан qoruyaraq gələcək nəsillərə çatdırmaqdır. Çünkü səlefin xələfi ola bilmək özü ayrılıqda bir dəyərdir.

Mətanət Məmmədova